

VSAKDO ZA ENAKOPRAVNOST

*»Da bi dosegli enakopravnost, ni potrebno nikomur ničesar odvzeti.«
(komisarka za enakost Helene Dalli, marec 2020)*

Ko razmišljam o pripravi tega prispevka, se hitro znajdem pred zagato, kje začeti. V trenutku se zagledam v revijo Zarja, ki leži na klubski mizici. Preberem uvodnik urednice o osmem marcu. Uvodnik, ki postreže z njenim videnjem rdečih nagljev, gibanjem #MeToo ter statistiko o ženskah in njihovem (ne)enakopravnem položaju v družbi. Nadaljujem s prebiranjem revije in preberem intervju z dr. Evo D. Bahovec. Že navedba njene biografije odlično povzame, kaj vse ženske počnemo. Tako intervjuvanka, kot tudi ženske na sploh, nismo samo to ali ono, da nas lahko ena stvar ali aktivnost definira, ampak nas označuje raznolik skupek aktivnosti in dosežkov skozi katere dnevno živimo svoje osebno usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja.

Poleg tega, da nas večina 8 ur dnevno hodi v službo, kjer v povprečju v Sloveniji mesečno zaslužimo 9 % manj kot moški, na ravni celotne EU pa celo 16 % manj, smo tudi v večjem deležu kot moški zaposlene za skrajšani, kot tudi določeni delovni čas tern nas tako imenovane »prosto časovne« aktivnosti (skrb za družino, nega otrok in starostnikov) pogosto onemogočajo pri enakovrednem napredovanju kot moške. In kaj kažejo statistični podatki glede enakosti neplačanega dela med moškimi in ženskami? Kar zgovoren je podatek, da zaposleni moški v povprečju porabijo devet ur na teden za neplačano delo, medtem ko zaposlene ženske temu namenijo kar 22 ur na teden (vir 1).

In ko zaključimo z »naravno« vlogo skrbeti za dom in družino, se soočamo s še strašljivejšo statistiko. Vsaka tretja ženska v EU je po dopolnjenem 15. letu starosti doživela fizično in/ali spolno nasilje in da jih je kar 55 % doživelo spolno nadlegovanje (vir 2) in kar je še zaskrbljujoče, da kljub različnim nacionalnim in EU ukrepom nasilje nad ženskami in dekleti še narašča ali celo, je nasilje nad ženskami v nekaterih državah EU še vedno dopustno in celo legitimno.

Pa da ne bomo samo črnogledi. Kot primer dobre prakse systemskega ukrepa na nacionalni ravni lahko izpostavimo Škotski parlament, ki je konec letošnjega februarja, prvi na svetu, sprejel »zakon o menstrualnih izdelkih«, ki določa, da so vložki in tamponi za vse ženske brezplačni. Veliko držav se je za podoben ukrep odločilo v smeri znižanja DDV stopnje, kar Sloveniji kljub poizkusu leta 2016 ni uspelo realizirati, saj je predlog za nižjo stopnjo DDV za damske higienske izdelke zavrnil parlamentarni odbor za finance, predloga nista podprla niti vlada niti državni svet. In če se Slovenija rada primerja z najrazvitejšimi državami na svetu, v tem delu krepko zaostaja. Med vodilnimi državami na tem področju je sicer Kenija, ki je že leta 2011 odpravila davek na dodano vrednost na damske higienske izdelke. V Evropski uniji je tako trenutno še vedno v veljavi najnižja davčna stopnja petih odstotkov, manj države članice ne smejo zahtevati za izdelke, a to naj bi se spremenilo leta 2022, ko bo na ravni unije odpravljena najnižja davčna stopnja in takrat bodo lahko države članice po želji popolnoma odpravile DDV na tampone in vložke.

In kam nas vodijo preostali ukrepi Evropske unije na področju spodbujanja enakosti? Z izvolitvijo prve predsednice v zgodovini Evropske Komisije so se, upajmo, prvi koraki že pričeli. Ursula von den Leyen je v svojem načrtu za Evropo (ali t.i. prioritetah Evropske Komisije 2019-2024) zapisala, da bo Evropska strategija za enakost spolov sistematično obravnavala način, kako zakonodaja vpliva na odločitve, ki jih ženske sprejemajo skozi življenje, kot so začetek opravljanja dela, vodenje podjetja, prejem plačila, sklenitev zakonske zveze, rojstvo otrok, upravljanje premoženja in prejemanje pokojnine. Da bi tudi učinkoviteje prebili stekleni strop, mora EU določiti kvote za uravnoteženo zastopanost spolov v upravnih odborih podjetij. Na področju enakosti spolov pravi, da bo Evropska Komisija dajala zgled z oblikovanjem popolnoma spolno uravnoteženega kolegija komisarjev in da bo konca mandata zagotovila popolno enakost na vseh ravneh upravljanja Evropske Komisije (vir 3). Glede na trenutne statistične podatke se zdi, da predlagan načrt dobro zasleduje zastavljene cilje, saj je po volitvah v Evropski parlament maja 2019 med poslankami in poslanci Evropskega parlamenta 40,4 % žensk. V novi sestavi Evropske Komisije za obdobje 2019-2024 pa je 44,5 % komisark.

In kje se Slovenija uvršča med državami članicami Evropske unije glede indeksa enakosti spolov? Na 11. mesto. Pa smo s tem zadovoljni, sploh če naredimo miselni preskok na šport, in kolikokrat javnost ni zadovoljna s četrtem ali petim mestom slovenskih športnikov na tekmah svetovnega ranga? Na tem mestu vas vabim, da si na portalu [Evropskega inštituta za enakost spolov](#) seznanite s podatki, ki so nas zasidrali na omenjeno mesto, čeprav so vsi kazalniki nad povprečjem EU, vedno le ni zadovoljivo biti zgolj povprečen!

In če se vrnemo dobrih 110 let nazaj v zgodovino, kjer so bile leta 1908 prvič organizirane demonstracije za pravice žensk, v prvo obdobje bojev za splošno volilno pravico, lahko dandanes rečemo, da je še vedno odprtih več področij, na katerih ženske »lovimo« zaostanek za moškimi, čeprav nas je za polovico svetovnega prebivalstva, drugo polovico svetovnega prebivalstva pa s(m)o rodile, kot je to lepo povedala v že omenjenem intervjuju dr. Bahovčeva.

Prispevek pripravila mag. Katja Kolenc

Vodja programov, mednarodne koordinacije in projektov

Celjski mladinski center / Informacijska točka Evropske unije Europe Direct Savinjska

Vir 1: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2019): Indeks enakosti spolov: Slovenija nad povprečjem EU-28, objavljen dne 15.10.2019, dostopen preko: <https://www.gov.si/novice/2019-10-15-indeks-enakosti-spolov-slovenija-nad-povprecjem-eu-28/>

Vir 2: Urad za publikacije Evropske unije (2020): V žarišču: Ukrepi EU za ženske, dostopen preko: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/dc112692-1bc5-11ea-8c1f-01aa75ed71a1/language-sl/format-PDF/source-118055407>

Vir 3: POLITIČNE USMERITVE NASLEDNJE EVROPSKE KOMISIJE ZA OBDOBJE 2019-2024, dostopno preko: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_sl.pdf

Vir 4: Evropski inštitut za enakost spolov: poročilo o napredku za Slovenijo, dostopno preko: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2019/SI>